

Acer
pseudoplatanus

2

Gewone esdoorn

De Althæa Pers

AS

BLAD

BLOEIWIJZE

BIJPRODUCT

STUIFMEEL

WORTEL

ZAAD

ZOMERTAK

HOUT

SCHORS

VRUCHT

GASTEN DIERLIJK

GASTEN PLANTAARDIG

TAKDOORSNEDE

WINTERTAK

Acer pseudoplatanus

Gewone esdoorn

“Hoe benijdenswaardig mooi worden de esdoornbladeren voor het sterven”.

*Kagami Shiko, Japans dichter
begin 18^e eeuw*

In Canada verschijnt er in de herfst een soort weerbericht dat vertelt waar de kleuren van de daar massaal voorkomende esdoorns op die dag het mooiste zijn; een toeristische attractie van de eerste orde. Zouden de Canadezen hier zo trots op zijn dat ze een esdoornblad als symbool in de nationale vlag hebben afgebeeld?

¶ Wij hoeven echter niet zo ver van huis om de esdoorn in herfstpracht te bewonderen. Deze tijdens de Middeleeuwen uit Midden-Europa ingevoerde boom gedijt ook in ons land zeer goed. Naar de mening van veel bosbouwers zelfs iets te goed. Door zijn massa propellerzaadjes zaait hij zich vaak al te enthousiast uit, wat in gebieden die open moeten blijven, voor problemen zorgt. Esdoornzaden hebben veel kiemkracht en worden door de vleugels gemakkelijk meegevoerd door wind en water. Het is een snelle groeier die al binnen zestig jaar zijn volledige hoogte van rond de dertig meter bereikt.

¶ Staat hij op zijn ideale plek en krijgt hij geen tegenslag in de vorm van bliksem, ziektes of overijverige bosbouwers dan kan hij een respectabele leeftijd bereiken. Er zijn esdoorns bekend van meer dan vijfhonderd jaar oud. De boom heeft een stevige stam met een dichte, breed uitgroeiende, koepelvormige kroon. Vrijstaande exemplaren zijn doorgaans breder dan hoog. Een dertig meter hoge esdoorn is geen uitzondering.

¶ De enkelvoudige, handvormige bladeren hebben een kruiswijs tegenoverstaande bladstand en staan in mozaïek; de bladstelen nemen van de voet richting top van de tak in lengte af. Op die manier zit er geen enkel blad een ander 'in zijn zonnetje'.

¶ Ook de knoppen staan telkens met twee tegenover elkaar. In de winter is dat een gemakkelijk determinatiekenmerk. De onooglijke bloemen hangen in trossen aan het eind van de takken. De boom is eenhuizig en om zelfbestuiving te voorkomen bloeien de vrouwelijke bloemen van de boom eerder dan de mannelijke. De bestuiving wordt verzorgd door insecten. De vruchten zijn gevleugeld, eerst groen, later rood.

¶ De schors is dun, grijs en aanvankelijk glad. Later afschilferend, waardoor hij de Latijnse soortnaam pseudoplatanus heeft gekregen, naar de gelijkenis met de kenmerkende, afschilferende schors van de plataan.

¶ Eekhoorns zijn grote liefhebbers van de suikerhoudende bast. En zij niet alleen. Vooral in het voorjaar ontstaat er een sterke sapstroom, waarvan men

de bekende ahornsiroop maakt. Trouwens, een aanzienlijke hoeveelheid van het Amerikaanse snoepgoed wordt gemaakt van de suiker van de esdoorn.

¶ Het zijdeachtige, glanzende, witgele hout kent geen kleurverschil tussen het kernhout en het spinthout. Het hout heeft een zeer fijne en dichte nerf en is gemakkelijk te verwerken, te draaien en te buigen en heeft daarnaast weinig last van 'werken'. Het is uitstekend timmerhout voor meubelen, betimmeringen, fineer en triplex. Ook is het hout geschikt voor de fabricage van kleine, huishoudelijke artikelen. Mooi gevlamde delen worden vooral gebruikt voor de vervaardiging van onderbladen, hals en krul van violen. Antonio Stradivarius koos bijvoorbeeld geregeld esdoornhout voor zijn violen.

¶ Aan de rijke verzameling mythen en anekdoten kunnen we nog het volgende verhaal toevoegen. Tussen 1645 en 1715 was er een koude periode met extreem weinig zon. Europa had zeer koude winters en koele zomers. Hierdoor groeiden de bomen opmerkelijk langzaam. Zo staan de jaarringen dicht op elkaar en ontstaat er een grote dichtheid van het hout. In een Stradivarius uit 1716 kun je maar liefst tweehonderdentwintig jaarringen tellen. Stradivarius was een jaar voor deze koude periode geboren. Voor zijn later zo ongeëvenaarde violen gebruikte hij het hout dat tijdens deze periode tot volle wasdom was gekomen. Paganini zei eens dat een viool van

Stradivarius uitsluitend gebouwd kon zijn uit 'hout van bomen waarin nachtegalen moeten hebben gezongen'.

¶ In ons land kom je de esdoorn overal tegen. Hij is alleen minder goed bestand tegen roet, rook en stof, waardoor hij niet zo geschikt is als stadsboom.

¶ Vooral in Duitsland hangt er nogal al wat volksgeloof aan zijn takken. Zo zou de esdoorn bescherming bieden tegen heksen. En als je ook nog esdoorn takken rond je huis legt dan ben je zelfs gevrijwaard van blikseminslag en overlast van vleermuizen. Bijzonder grote bladeren voorspellen een goede oogst en een flinke scheut wijn gieten over de wortels van de boom doet je wensen in vervulling gaan.

Vindplaats: Delftse Hout, Delft.

